

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 26

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благуна Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Богущ Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу проектного управління ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражієне Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 8 від 31.08.2020 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта,
013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта, 015 – Професійна освіта
(за спеціальностями), 016 – Спеціальна освіта)
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» зареєстровано
Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 22897-12797P від 02.08.2017 року)

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32843/2663-6085>

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Бедрій Х.В.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....9

Панова С.О.

ДИНАМІКА ПОПУЛЯРНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ (2018–2020 РР.).....13

Полулященко Ю.М., Толчєва Г.В., Саєнко В.Г.

КОНВЕРГЕНЦІЯ РИС ПАТРІОТИЗМУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ КОРЕГУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРАКТИКИ.....18

Фізеші О.Й.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИДАКТИКИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....24

Шахрай О.М., Толочко Р.М., Павлюк Н.М.

БАГАТОВИМІРНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....28

Шпортько В.О.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ЛІКАРІВ У СИСТЕМІ ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....32

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Височіна Н.Л., Дяченко А.А., Антонюк А.Е., Власко С.В., Байдала В.Р.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У САМБІСТІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ СУМІЖНОГО ТРЕНІНГУ.....37

Головченко Н.І.

ФОРМИ ТА ВИДИ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ.....42

Кісіль Л.М.

ТЕРМІНОЛОГІЧНА ЛЕКСИКА ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....49

Король Т.Г.

КОНТРОЛЬ ВИКОНАННЯ ПЕРЕКЛАДІВ МАЙБУТНІМИ ФІЛОЛОГАМИ: ОГЛЯД МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ.....54

Москаленко М.П.

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «БІОЛОГІЯ» В 6-МУ КЛАСІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....58

Ніколаєв В.В.

СТРУКТУРА ІНТРАПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЛІКАРІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ.....63

Сокол М.О., Гупка-Макогін Н.І., Боднар О.І.

«НАВЧАННЯ У СПІВПРАЦІ» ЯК ЕФЕКТИВНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЗАСВОЄННЯ ІНШОМОВНИХ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК.....69

Тробюк Н.Ю.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОФІЦЕРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....73

РОЗДІЛ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Бойчук Ю.Д., Казачінер О.С.

ОСНОВНІ ПЕДАГОГІЧНІ ПРИЙОМИ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В КАЗКОТЕРАПІЇ.....79

КОНВЕРГЕНЦІЯ РИС ПАТРІОТИЗМУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ КОРЕГУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРАКТИКИ

CONVERGENCE OF FEATURES OF PATRIOTISM OF SOCIO-ECONOMIC ENVIRONMENT FOR ADJUSTMENT OF EDUCATIONAL PRACTICE

У статті розвивається погляд на введення в педагогічні технології методології наукового пізнання засобами виховання в людині патріотизму на знаннях про фактори економічного впливу в перехідний період від індустріального до постіндустріального суспільства на засадах налагодження капіталізованих обмінних відносин. Платформою для перегляду педагогічних технологій виховання особистості слугують напрями відтворення патріотизму, у яких узагальнюються групи досвіду людства за сукупностями історично-формаційного, культурно-пізнавального, ментально-нормативного, політико-емпіричного, економіко-проблематичного, структурно-функціонального поєднання руху процесів. Як засоби зближення економіко-педагогічного впливу на людину, вибору когнітивних засобів виховання особистості й утвердження патріотизму рекомендуються конвергенція рис патріотизму й метод амбівалентності почуттів особистості. Узагальнення потреб України й поглядів спільноти педагогічних працівників дає можливість залучати економічні знання про причинно-наслідкові відносини господарювання; державні, колективні й регіональні стратегії управління чи самоврядування; форми розвитку громадянського суспільства та впливу власних структур на процеси прискорення руху. В аналізі чільне місце посідають процеси організації й налагодження дії (наприклад, активізація територіально-виробничого руху, відтворення робочої сили та знарядь праці), умови невинності здійснення руху (наприклад, закони повноваження, виконання, поширення й контролю), принципи зовнішнього впливу на рух (наприклад, заміщення зв'язку в новітніх технологіях, прискорення введення інших факторів і регуляторів), стратегія розвитку відносин (наприклад, оптимізація методів владного й організаційного середовища, розв'язання поточних завдань на електронно-серверних пристроях), концепція розвитку відносин у державі (наприклад, державна власність на засоби виробництва, приватне привласнення додаткового продукту).

Ключові слова: патріотизм, конвергенція, амбівалентність, економічні фактори, педагогічні технології, виховання людини.

The article develops the view of introducing into the pedagogical technologies the methodology of scientific cognition by means of upbringing in man of patriotism on the knowledge of the factors of economic influence in the transition period from socialist to postindustrial society on the basis of establishing the capitalized exchange relations. The platform for reviewing pedagogical technologies of personality education are the directions of reproduction of patriotism, which summarize the groups of experience of humanity on the collections of historical-formation, cultural-cognitive, mental-normative, politico-empirical, economically-problematic, structural-functional combination of motion processes. Convergence of traits of patriotism and a method of ambivalence of feelings are recommended as a means of convergence of economic and pedagogical influence on a person, choice of cognitive means of education of personality and affirmation of patriotism. Generalizing the needs of Ukraine and the community of teaching staff allows you to include economic knowledge of the cause and effect relationship of management; national, collective and regional management or self-government strategies; forms of civil society development and the influence of their own structures on the processes of acceleration of movement. In the analysis, the most important are the processes of organization and adjustment of action (e.g., activation of the territorial production movement, reproduction of labor and tools), conditions of continuity of movement (e.g., laws of authority, enforcement, distribution and control), principles of external influence on the movement (e.g., replacing communication with the latest technologies, accelerating the introduction of other factors and regulators), a strategy for developing relationships (e.g., optimizing the methods of the power and organizational environment, solving current problems the concept of development of relations in the state (e.g., state ownership of the means of production, the private appropriation of an additional product)).

Key words: patriotism, convergence, ambivalence, economic factors, pedagogical technologies, human education.

УДК 37.017.4: 37.015.6

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/26.3>

Полулященко Ю.М.,

канд. пед. наук, доцент,
професор кафедри олімпійського та професійного спорту
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка

Толчева Г.В.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри олімпійського та професійного спорту
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка

Саєнко В.Г.,

канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доцент,
доцент кафедри олімпійського та професійного спорту
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Виховання й освіта на змішаних педагогічних технологіях сучасності перетворюється на провідний чинник розвитку суспільства, якщо відбувається об'єктивне відображення універсальності економічних законів розвитку навколишнього середовища. Така думка в Україні набуває актуальності у випадку, коли увага фахівців звертається на новітні прийоми й методи апологетики капіталізму за напрямками руху сучасної економічної думки за насиченням політичної економії засобами життєзабезпечення постіндустріального походження, за набуттям знань викладачів компліментарності.

Сутність переплетіння подій не залишає осторонь не лише тих фахівців, що професійно займаються проблемами економіки, політики й привласнення продукту, але й вихователів, педагогів і вчителів, що володіють різними профільними знаннями й одночасно концентрують увагу на вихованні почуття патріотизму в молоді. За сучасним розвитком педагогічного середовища виникає додаткова проблема розширення педагогічних знань педагогічного працівника економічними, що є актуальним завданням і корелює з його професійним просуванням у просторі знань. Така проблема виникає також і з того приводу, що реальність від-

хилення, заміщення й витіснення соціалістичних схем врядування й управління в державі стала вкрай необхідною, бо додержування застарілих схем відношення до справи чи господарювання розпочало завдавати збитку, що чим далі стає непоправним. Окрім того, видається нагальною та навіть стає терміною також зміна ідеології патріотичного виховання молоді, бо деякі побутові цінності безоплатності, до яких суспільство звикло з часів СРСР, майже зникли з ужитку, а знань педагогічного працівника, щоб здійснювати плідно підтримку на належному рівні патріотичних устоїв без оцінки економічних зрушень, що в державі змінюються динамічно й нестримно, вкрай недостатньо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Освітня практика сучасності спрямована на поширення ринкових зв'язків, що спираються на підприємницьку функцію бізнесмена [24], за якою інакше сприймається структура набуття ідеологічних основ патріотизму людиною. Таке диктується як змінами в характері економічних відтворювальних процесів, так і в процесах обміну діяльністю, привласнення й споживання продукту. Науковці-економісти досліджують процеси економічного розвитку, наприклад, як у джерелі [8], але якщо порівняти зміст державних документів концептуального значення, наприклад [2; 7; 15], то в них досвід генерації економічного знання не використовується. Є виокремлені дослідження науково-монографічної спрямованості, наприклад [1]. Споріднений матеріал за темою досліджувався розробниками положень педагогіки [4; 5] у різні часи, а також надані узагальнення в особистих висновках [20]. За цим тема, що висвітлюється, залишається актуальною й відкритою за змістом зрушень, що фіксуються за процесами руху України до постіндустріального відтворення відносин. Матеріали статті допомагають зміцнити думку, що викладена в джерелах [12; 13; 14].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Злам соціалістичної системи звів нанівець укорінену думку про непопущність і непохитність почуттів людини щодо структури й самих цінностей патріотизму. На формування такого класу почуттів у людині впливає тепер інший ряд факторів, що почали виникати й діяти з рівня однорідного середовища окресленої території й урівноважуватися за різноманітними умовами, системами й досвідом світового, міждержавного й національного державоведення, вплив якого на життєве облаштування стає все більше помітним. Методологічно такий вплив розширює та включає в налагодження взаємин в Україні ще й низку таких ознак і чинників, за якими криються розширені: а) багатоманітність потреб й інтересів особистості, що виникає під впливом наукового руху, творчого прогресу та світового розподілу праці; б) багатомірність предметів і явищ, що фіксується в оточенні жвавого відтворення; в) нео-

днозначність прояву почуття й реакції людини, що може виникати як результуюча за сприянням нових сутностей складових частин як близької навколишньої, так і віддаленої багатонаціональної реальності. Всі без винятку чинники укріплюються в бутті й породжують нові форми економічного забезпечення життєдіяльності, яке поповнюється більш якісними змінами, що перебувають у динаміці. Процеси аналізу патріотизму на основі створення сукупностей з більш масштабного резерву складників, факторів і чинників, що рухають Україну до перетворень на положеннях змішаної економіки, залишаються теж недостатньо окресленими й очікують послідовного вивчення положень, визначення сутності, систематизації й узагальнення за винайденими положеннями технології економічної педагогіки.

Метою дослідження є висвітлення комунікативних основ розвинення патріотизму в людині на поєднанні в педагогічних технологіях загально розвивальних знань і знань економічної спрямованості за кваліфікаційними групами міркувань, що виводить співдію на рівень соціально-економічного явища.

Методами дослідження соціально-економічного явища, яким є патріотизм, прийняті: 1) метод конвергенції, за яким ведеться пошук напрямів відтворення патріотизму, що зближують наміри педагогічного впливу на вихованця за сутністю суспільного накопичення та збереження досвіду; 2) метод амбівалентності почуттів особистості, за підключення якого ведеться розмежування й ґрунтовне узагальнення прояву суттєвих складових частин впливу досвіду на вихованця за сутністю позамежного сприйняття оточення.

Виклад основного матеріалу. Поняття «соціально-економічне явище» надає таку, що є двоступеневою, послідовність міркувань. Перший ступінь набуває цінності в разі, коли підтримується другим.

За першим ступенем міркувань визначається така структурна послідовність. В перехідний період умови руху до ринкової економіки, що вважається в суспільстві України змішаною, висувуються капіталістичними засобами господарювання й обміну діяльністю, які були винятковими й економічною системою ігнорувалися, а за цим і вкоренилися у психіку та свідомість громадян. Таке, капіталістичне, висуває нові завдання перед педагогічною та психологічною науками, вносить у думку про виховання патріотизму в молодій людині подвійність у сприйнятті реальності. Пов'язано це з процесами запозичення дієвих концентричних складових частин з різних соціально-економічних укладів, що динамічно розвинулися та зводять систему суспільних відносин до ліберально-демократичних відтворень за різноманітним складом економічних і політичних факторів, на яких ґрунтується співдія. Склад такої структури співдії в Україні формується вже за

обом формаціями, капіталістичною та соціалістичною, за тенденцією, коли соціалістична система суспільних відносин підкорюється елементам капіталістичної, що створює виняткові умови для розвинення постіндустріальних можливостей. За особистим досвідом є впевненість у тому, що складники постіндустріального суспільства в Україні включилися в дію [3; 19; 22; 25] плідно. У їх сукупності вже є глобалізаційний рух, зближення культур, евристичні механізми, інноваційні заходи, інформаційні технології, кумулятивна ефективність, логістика визначення дії, фрактальність розвитку суб'єктів. Таке вимагає від науки активації методів аналізу, які пропагуються в теорії конвергенції, яка підтримувалася й розроблялася вченими-економістами світового рівня з середини ХХ століття за таким наміром: *винайти ознаки вирішення протиріч і зближення один до одного за загальними рисами соціально-економічних укладів*, якими в той час були капіталістичний і соціалістичний. У цій теорії за конвергенцією (від лат. *convergere* – зближуватися, сходитися в чомусь) сприймається пошук й обґрунтування «якогось найкращого і прогресивного», обмін чим, концентрація на чому й використання дійових елементів чого в практиці управління спричинює налагодження зближених і злагоджених взаємин, що зменшують протиріччя. До моменту зламу соціалістичного укладу засіб зближення за теорією конвергенції набував значення на переконання ряду дослідників, що займалися проблемою в різні часи з обох сторін. У їх числі: а) П. А. Сорокін (СРСР, 1941–1944 рр.) [21]. Висновок дослідника: між системами не було й не буде фундаментальних протиріч на рівні життєво важливих цінностей; б) Реймон Арон (Франція, 1955–1958 рр.) [17]. Висновок дослідника такий: усвідомивши антидемократичність радянського ладу, інтелігенція з часом розчарується в марксистській ідеології та втратить до неї інтерес; в) Джон Гелбрейт (США, 1967–1976 рр.) [6]. Висновок дослідника: економіка повинна відповідати цілям усього суспільства, а процеси техноструктури в ній надають платформу для еволюційної конвергенції ринкової та планової економічних систем. З наведеного встановлюється положення методичної спрямованості про розмаїття факторів, що є інформативними для прикладних сфер наукового обґрунтування події.

Використання досвіду навіть обмеженого числа прихильників і теорії і методу конвергенції дає змогу приступити до виконання першого завдання – *пошуку дійових напрямів відтворення патріотизму*. Воно ґрунтується на узагальненні мотивів групування досвіду людства, що пов'язується з рухом факторів утворення спільної позиції за провідним критерієм руху. Це дає змогу класифікувати загальні характеристики оточення, що є однорідними в деталях чи конструкціях. Пошукові сукупності характеристик надаються за *історично-формаційним, культурно-пізнавальним, ментально-норматив-*

ним, політико-емпіричним, економіко-проблемним чи структурно-функціональним поєднанням руху процесів у державі, тобто за шістьма мотивами групування ознак. Особлива увага зосереджується на площині «міжпредметного змісту сутностей», а як похідної від неї – *на пізнанні сутності дії, можливостей структурного переносу спільного та сприйняття його ролі в економічному житті, соціально-економічних відносинах й у середовищах, де здійснюються умови системного функціонування*. Про таке йдеться в надбанні видатних педагогів і просвітителів, що працювали в різні епохи.

Так, якщо зосередитися на *історично-формаційному русі думки*, то виявляється загальний досвід про те, що надбання ряду тих елітних педагогів, які не лише обіймали у відповідному історичному суспільстві посаду державного службовця, але й були визнаними дослідницькими авторитетами, відстоювали особисту громадянську позицію та зарекомендували себе як творчі особистості в літературі, організації шкіл, як двигуни просвітницького руху чи просування педагогічної системи, збереглися. Тобто, вони були оцінені й виступали «окрасою нації, її надією» на поліпшення, опорою в бутті оточення. За загальною думкою, що складалася в різні епохи, сприймається діалектичне положення про те, що педагог має виявляти в особистості риси, а якщо їх у ній не існує, то прищеплювати якості гідності, моральної культури та внутрішньої фізичної й розумової досконалості, патріотичності й розкутості. Досягається таке за умови постійної опіки й педагогічного піклування професійного вчителя, який має великий кругозір і талант консолідувати й поєднувати зусилля батьків, державних просвітителів і громадських активістів. Деякі думки таких особистостей є актуальними й до нашого часу. Зупинимось на провідному положенні патріотизму, що оцінюється як рушійна ідея, яку висунув свого часу німецький педагог Георг Кершенштайнер – послідовник системної думки про громадянське виховання, яка повсюдно підтримується в Україні й використовується як погляд на формування державницької свідомості особистості. У передмові до свого твору [9] дослідник поділився враженням від перебування в Україні перед початком Першої світової війни, що дозволило йому підмітити особливі риси української нації того часу. Він дійшов висновку, що в період воєнного лихоліття *спільна небезпека громадян об'єднує*. У мирні ж часи, в протилежність такому положенню, інтереси одиниць превалюють над єдністю, бо формується початок байдужості до державних справ не лише «пересічних громадян-виконавців», а й «професійних можновладців-законодавців». Останні про таке хоч відверто публічно й не висловлюються, але саме вона, їхня «жадібна байдужість», захоплює їхні серця й панує над намірами добра, підміняє співдію й співпрацю майже безперервно. Особливо таке притаманне ситуації, якщо законодавча основа

є послабленою. У такому разі ці «особистості» за критерієм безмежного привласнення підкорюються клептократії [18] та правлять державними й господарськими процесами на засадах особистого збагачення. Мова про це тут ведеться з метою підкреслити, що у винятково перехідних середовищах поширюється й активується переважно егоїстичний нахил людини, який можна подолати ефективно лише єдиним способом, а саме: *планувати, контролювати й послідовно виховувати шари населення громадянськості й патріотизму*. Щоб досягти мети, треба придержуватися в діях послідовності й доводити до свідомості кожного громадянина положення про те, що *добро кожного осередку найкраще збережеться тільки в такій державі, якщо вона є організаційно упорядкованою та вивірено зґрунтованою за моральними кодексами, а відношення відрегульовані положеннями взаємодопомоги*, де кожний громадянин з позиції громадянськості своєю плідною працею підтримує державу, в якій живе.

Українські педагоги, що діяли за різних соціально-економічних укладів, сприймали принцип громадянськості як один із провідних, який посідає чільне місце в педагогічній етиці. Таке відстоювали Христіна Алчевська, Григорій Ващенко, Борис Грінченко, Микола Корф, Тимофій Лубенець, Наталія Полонська-Василенко, Софія Русова та інші. Їхній вклад у побудову державності має значення неогічного. За історичним досвідом, що уточнюється у джерелі [11], найбільш досконалими визнаються генезис і розвивальна теза українського виховного ідеалу. За їхнім сприйняттям *рух України до прогресу ґрунтується на наріжному камені послідовності й традиційності нації, що відносить її до цивілізованого світу за козацькою самобутністю культури*. Оскільки провідним джерелом національного виховного ідеалу українця в усі часи була релігійність у сполучі з патріотизмом і устремлінням до волі саме козацтва, то за загальною думкою визначається таке: *педагог, що виконує обов'язок вихователя, повинен бути наділений і володіти засобами, за якими треба безпосередньо відповідати перед суспільством за формування й відтворення відповідного ідеалу в молоді*. За твердженням ряду просвітителів, що висловлювали свою думку в різні часи, першою вартістю для молоді, що видається абсолютною, завжди є Бог, а другою – Батьківщина. За такою системою сприйняття Світу благо Батьківщини досягається за настання ряду таких умов, якими є: 1) об'єднання українців у спільноту, що пронизується єдиними творчими прагненнями й патріотизмом; 2) здобуття матеріального добробуту; 3) розвинення справедливого державного й соціального устрою; 4) досягнення ефективного народного господарства; 5) забезпечення умов розквіту духовної культури та релігійно-морального рівня нації; 6) збереження належного рівня здоров'я народу; 7) підтримка вільного творіння розмаїття життя.

Наведеними уточненнями можна завершити виявлення змісту історично-формаційного руху думки.

За іншими ознаками, що націлені в дослідженні патріотизму на *відтворення економічного, культурного, ментального, політичного й функціонального руху досвіду*, відношення між людьми перебувають найчастіше в залежності від масштабу утвореної етнововної та ментальної спільності. Визначення їхньої сутності залежить від прояву такого зв'язку: *чим меншою за своєю чисельністю є спільність чи група людей, що об'єднується за визначеною ознакою, рухом чи діяльністю, тим більше її члени володіють інформацією про одне одного, а за цим і тим більше вони довіряють одне одному й тісніше зближуються*. Тобто створюється особлива реальність оточення, взірць життя, певний образ, за якими відтворюється виняткова система ідей і духовних цінностей самоорганізації суспільства. За філософським сприйняттям явища це є згусток досвіду, і *такий досвід висвітлює закономірність зв'язку, що притаманна культурі буття, в яку фізична чи інша культура адаптується як система діяльності й регуляції відносин*. Але треба пам'ятати ще й про те, що тут ідеться про прагматичність елементів суспільного руху й такого перетворення в ньому, що зближу різні системи чи явища. Групування досвіду повинно привести до конкретного наповнення відповідної групи дослідження складниками, а тому треба перейти до здійснення міркувань за іншим рівнем обґрунтування ознак патріотизму.

За цим іншим, що започатковується в дослідженні як *другий ступінь міркувань*, визначається анатомія патріотизму. За інтегративною якістю мислення в особистості, у якій виникає й підтримується впродовж деякого часу бажання до дії в обраному середовищі, прояснюється зміст явища. Бажання до дії складається з декількох матриць руху до *громадянськості*, сформованість якої дає людині змогу відчувати себе дієздатною за формами відтворення моральних, політичних, соціальних, економічних і юридичних умов життєвого забезпечення в територіальному й законодавчому просторі держави, тоді як у державі реєструється відносно додержання допустимих кодексів, норм і нормативів життєзабезпечення, засобів і положень життєзбереження. До функціональних елементів громадянськості за якістю провідних включаються моральна розвиненість і правова культура особистості, за наявності яких допускається їй у повсякденні перебувати на належному щаблі життєтворення, зберігаючи почуття власної гідності, і набувати дисциплінованості, свободи й розквітості. Такі елементи мають функціонально аргументовану основу, за якою відтворюються державотворчі процеси на підвалинах довіри до державної влади, здатної її персоніфікаторами виконувати посадові обов'язки за гармонійним поєднанням загальнолюдських, патріотичних і національних надбань, що наближають гурти до

здійснення територіальних планів і програм. Таким сприйняттям дійсності проявляють себе ознаки ментальності й патріотизму як окремого громадянина, так і їхніх спільних територіальних об'єднань і утворень. Державі залишається врахувати національний досвід і винайти особистий шлях державотворення, що поєднувало б у собі орієнтації на моральність, ознаки гордості населення, починання громадянської відповідальності й готовності служити Батьківщині самовіддано. Рух держави визначається за здавна започаткованими принципами суспільства, які відомі загально. Це принципи: а) автономності та рівноправності процесів соціальної стратифікації і розвинення громадян; б) загальності й поступальності структуризації й утвердження штучних утворень; в) доступності й розгалуженості системи взаємин і домовленостей; г) громадянськості та патріотизму починань у взаємодії. Досвід, що є філігранним, описаний у джерелі [10]. Його положення можуть бути піднятими до рівня класичного.

Найбільш поширеним і універсальним у колі взаємодії є принцип громадянськості й патріотизму починань руху. Цей принцип, що за змістом є «суто моральним», повинен знаходити своє місце на всіх без винятку етапах державотворення й органічної побудови суспільних утворень. Для прикладу скажемо, що на перехідних етапах економічного зростання в Україні первинним принципом взаємодії виступає інший принцип – принцип збагачення й первісного нагромадження капіталу будь-яким засобом [16]. Треба враховувати таку рису: *привласнення висуває пріоритети для прояву індивідуального почуття, яких множина.*

Пріоритет індивідуального почуття активує в дослідженні використання *методу встановлення амбівалентності почуттів особистості*. За підключенням такого методу ведеться виваження, обґрунтування й розмежування прояву суттєвих складових частин впливу досвіду на вихованця за сутністю поза межого сприйняття рис явища на етапі ходи розумового чи фізичного розвитку. Амбівалентність почуттів, що походить від поєднання лат. «ambo» – «обидва, водночас» і «valentia» – «сила, міць», означає в реаліях життєдіяльності «неузгодженість, суперечливість, двоїстість» почуттів, які одночасно переживає людина щодо однієї й тієї ж події, об'єкта, суб'єкта чи явища. На перехідних етапах налагодження суспільних відносин у сприйняття терміна втручається ще й значення терміна «швидко змінюваних реакцій на диференційований подразник чи ускладнений об'єкт взаємодії». Ускладнений об'єкт взаємодії формує інші, ніж були у стабільний період, потреби й цінності людини, збуджує суперечливе ставленням суб'єкта до об'єкта, бо виникає протилежність у спрямованості почуттів, рухів, дій і деякого такого іншого. Більше деталей з такого приводу визначено в джерелі [23]. Якщо переходити до структурного аналізу, то відповід-

ний інтерес становить штучний вплив на особистість соціального оточення, що позитивно розвиває таке почуття, яким є любов до рідного краю, родини, Батьківщини, що закладається несвідомо за природним походженням. Така любов сягає найвищого прояву, коли особистість у своєму розвитку виходить з дитячого розуміння явища на рівень духовного усвідомлення необхідності події самопожертви. Тобто ідея Батьківщини, патріотизму, самопожертви тощо передбачає в людині набуття перш за все духовності, а вже за цим і приведення в рух складових частин розумової й фізичної культури для досягнення мети самовідданої дії задля благополуччя громадян і добробуту країни. За критичним узагальненням сучасних потреб України й педагогічного працівника в ній в економічних знаннях модель дослідження наповнюється знаннями про: 1) причинно-наслідкові відносини господарювання; 2) вибір державної, колективної та регіональної стратегії управління й самоврядування; 3) розвиток громадянського суспільства та вплив держави на процеси прискорення руху; 4) впровадження середовища стабільності й траєкторії розвитку, де своє чільне місце займають: а) процеси організації й налагодження дії (активізація територіально-виробничого руху, відтворення робочої сили і знарядь праці, виявлення активаторів подолання перехідного стану економіки й накопичення національного багатства); б) умови невинності здійснення руху (закони повноваження й тенденції виконання, поширення й контролю); в) принципи зовнішнього впливу на рух (припинення внутрішнього зв'язку систем і їх заміщення новітніми технологіями, прискорення введення в обіг нових факторів, активаторів і регуляторів, застосування ефективних форм привласнення й розподілу цілющої речовини, перехід на схеми узгодженості компонентів у діях); г) стратегія розвитку відносин (оптимізація методів владного й організаційного середовища, розв'язання поточних проблем на загалах заміни впливу, домовленостей і «ручного» регулювання й управління на електронно-серверне обслуговування); д) концепція розвитку відносин у державі (державна власність на засоби виробництва, приватне привласнення додаткового продукту, корпоратизація виробничих підприємств, підприємництво у сферах середнього й малого бізнесу, підтримка компенсаційними виплатами недостатньо забезпечених громадян, свобода вибору бізнесу, справи й зайнятості).

Найбільш ефективним для оцінювання в класифікаційній групі впливових складників є метод кореляційно-регресійного аналізу, а для встановлення їхньої ваги – показник ентропії.

Висновки. Соціально-економічна форма відображення процесів формування економіко-педагогічної компетентності викладача з будь-якого предмету дає змогу розширити засоби спілкування й підвищити ефективність впливу педагогічного

працівника на патріотичне виховання молоді. Освоєння засобів виявлення, систематизації, класифікації та включення в програми виховання патріотизму економічних знань і провідних принципів допомагає вдосконалити змістово-технологічний базис педагогічних підходів, культуру оцінки підготовленості до дії в поточному оточенні, а за цим і підвищує в людини чуттєве сприйняття реальності.

Перспективи подальших досліджень полягають у: 1) розробленні ітеративної мотиваційної моделі візуалізації педагогічної думки розвитку підприємництва для програм України, у яких зберігається пріоритет синдрому плановості; 2) методичній підтримці думки про посилення ролі педагогічної думки для налагодження господарювання на ринкових закладах і творчих підходах до справи шляхом розповсюдження форм бізнесу та процесів підприємництва, що вимагає від розумної людини здійснення оригінальної творчої функції й приведення в рух специфічних навичок і умінь; 3) пропаганді руху добровільного об'єднання енергії розуму, який засновується на принципах вільного вибору дії, автономії об'єднання особистостей, індивідуального судження та волі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Безпалько О.В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи. Київ : Науковий світ, 2006. 363 с.
2. Бех І.Д., Чорна К.І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Київ : НАПН України; ІПВ, 2014. 29 с.
3. Бритченко І.Г., Саєнко В.Г. Организационные основы взаимодействия спортивного бизнеса : постановка и последовательное движение к инновационному управлению в Украине. *e-Journal VFU. Варна : Черноризец Храбър*. № 9, 2016. С. 1–32.
4. Ващенко Г. Виховний ідеал. Полтава : Полтавський вісник, 1994. 191 с.
5. Вишневський О. Український виховний ідеал і національний характер (витоки, деформації і сучасні виклики). Дрогобич : Видавець Святослав Сурма, 2010. 160 с.
6. Гэлбрейт Дж.К. Экономические теории и цели общества. Москва : Прогресс, 1976. 390 с.
7. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах : Додаток до наказу МОН України № 641 від 16 червня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15>.
8. Іванов С.В. Нова модель розвитку регіонів України в умовах глобалізації світової транспортної системи. Дніпро : Герда, 2018. 263 с.
9. Кершенштайнер Г.М. О воспитании гражданственности. Петроград : Изд-во газеты «Школа и Жизнь», 1917. 32 с.
10. Куцаб-Бонк К. Соціально-економічна конвергенція у транскордонному просторі між Україною та ЄС: тенденції, виклики, завдання. Львів : Інститут регіон. дослідж. ім. М. І. Долишнього, 2016. 243 с.
11. Левківський М.В., Дубасенюк О.А. Історія педагогіки. Житомир : ЖДПУ, 1999. 336 с.
12. Полулященко Ю.М., Саєнко В.Г., Толчева Г.В. Генераційний процес кумуляції патріотизму за сутністю фізичної культури. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка*. Чернігів : НУЧК. Вип. 3 (159), 2019. С. 188–194.
13. Полулященко Ю.М., Толчева Г.В., Саєнко В.Г. Категоризація патріотизму за властивостями фізичної культури. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя : КПУ, № 65(1), 2019. С. 57–63.
14. Полулященко Ю.М., Толчева Г.В., Саєнко В.Г. Логістика підготовки учителя з фізичної культури до формування патріотичних цінностей у молоді. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Київ : Вид-во Національного пед. університету ім. М.П. Драгоманова. № 67, 2019. С. 209–213.
15. Стратегія розвитку фізичного виховання та спорту серед учнівської молоді на період до 2025 року : Проєкт МОН України від 16 липня 2019 р. URL: http://sportmon.org/wp-content/uploads/2019/03/Strategiya-rozvitku-FV-ta-Sportu-do-2025-roku_compressed.pdf.
16. Рахманов О.А. Власники великого капіталу як суб'єкт соціально-економічних перетворень в Україні : автореф. дис. ... д-ра соціол. наук : 22.00.04. Київ : Нац. акад. наук України, Ін-т соціол., 2013. 29 с.
17. Реймон А. Етапи розвитку соціологічної думки. Київ : Юніверс, 2004. 688 с.
18. Саєнко В.Г., Толчева А.В. Об'єктивність звернення к інструментарію клептократії в економіках с тотальним безденежьем. *Contemporary Problems of Improve Living Standards in a Globalized World: International Scientific and Practical Conference*. Opole: WSZiA, 2018. P. 296–306.
19. Саєнко В.Г., Толчева А.В. Управление логистикой педагогического движения в трансформационных схемах образовательных систем. *Problems and Prospects of Territories' Socio-Economic Development: conf. Proceedings of the 7th Internat. Scien. Conf.* Opole: WSZiA, 2018. P. 336–337.
20. Саєнко Г.В., Саєнко В.Г., Саєнко В.Г. Формування мислення і розвинення енергії викладача з економіки: поглиблення накопичення. Бердянськ–Луганськ : БДПУ; СПД Резніков В.С., 2014. 543 с.
21. Сорокин П.А. Кризис нашего времени. Россия и Соединенные Штаты. Сыктывкар : Анбур, 2018. 640 с.
22. Voronin D.M., Saienko V.G., Tolchieva H.V. Digital Transformation of Pedagogical Education at the University. *Proceedings of the International Scientific Conference "Digitalization of Education: History, Trends and Prospects" (DETP 2020)*, 2020. P. 760–766.
23. Freud S. Civilization and its discontents. *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud*. № 21, 1921–1930. 57–145.
24. Saienko V. Relationship processes in business: monograph. Opole : Publishing house of the Academy of management and administration in Opole, 2019. 160 p.
25. Saienko V.G., Tolchieva H.V. Monitoring of the methodological provisions of management of the latest technologies of education. *Modern Technologies in Education: Collective Scientific Monograph*. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2019. T. 2. P. 420–433.